ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420266519
Lietas arhīva Nr. AA43-0828-20/22
ECLI:LV:ADAT:2020:1110.A420266519.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020.gada 10.novembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Inga Juhņeviča-Knoka,
tiesneses Sanita Kanenberga un Indra Meldere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ pieteikumu par Daugavpils pilsētas domes 2019.gada 2.septembra lēmuma Nr.1.2.-16/507 atzīšanu par prettiesisku daļā, labvēlīga administratīvā akta izdošanu par materiālā atbalsta 120 *euro* apmērā piešķiršanu, mantisko zaudējumu 3,45 *euro* un nemantiskā kaitējuma 140 *euro* atlīdzinājumu, sakarā ar /pers. C/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 31.janvāra spriedumu

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers. C/ 2019.gada 14.maijā vērsās Daugavpils pilsētas pašvaldības iestādē „Sociālais dienests" (turpmāk – Sociālais dienests) ar iesniegumu, kurā lūdza sniegt materiālo atbalstu sakarā ar pieteicējas īpašumam /adrese/ 2019.gada 29.aprīlī (turpmāk – īpašums) nodarīto kaitējumu. Pieteicējas īpašumā notika nelikumīga iekļūšana, kā rezultātā tika salauzti vārti un sabojāts logs, kuru remontam un uzstādīšanai pieteicējai nepieciešams materiālais atbalsts.

[2] Ar Sociālā dienesta 2019.gada 11.jūlija lēmumu Nr.1-24./28344 (turpmāk – sākotnējais lēmums) pieteicējai atteikts piešķirt materiālo atbalstu 140 *euro* apmērā, jo pieteicējas situācija neatbilst ne krīzes, ne neparedzēta gadījuma apstākļiem un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1.panta 39.punktā un 37.panta ceturtajā daļā, Daugavpils pilsētas domes 2016.gada 8.decembra saistošo noteikumu Nr.46 „Daugavpils pilsētas pašvaldības materiālais atbalsts mazaizsargātajām personām" (turpmāk – saistošie noteikumi Nr.46) 2.8., 54. un 56.punktā un Daugavpils pilsētas domes 2016.gada 8.decembra saistošo noteikumu Nr.47 „Daugavpils pilsētas pašvaldības sociālie pabalsti" (turpmāk – saistošie noteikumi Nr.47) 17.2.punktā noteiktajiem kritērijiem.

Sākotnējo lēmumu pieteicēja apstrīdēja Daugavpils pilsētas domē (turpmāk – dome), vienlaikus lūdzot atlīdzināt nemantisko kaitējumu 140 *euro* apmērā.

[3] Ar domes 2019.gada 2.septembra lēmumu Nr.1.2.-16/507 (turpmāk – Lēmums) sākotnējais lēmums atcelts daļā, ar kuru pieteicējai atteikts piešķirt atbalstu neparedzētā gadījumā – loga remonta izdevumu 20 *euro* apmērā kompensēšanai, un uzlikts pienākums Sociālajam dienestam pieņemt lēmumu par atbalsta neparedzētā gadījumā piešķiršanu pieteicējai saistošo noteikumu Nr.46 57.6.apakšpunktā noteiktajā kārtībā. Lēmumā norādīts, ka apstāklis, ka pieteicējas mājoklī tika sabojāti logi, varēja ietekmēt pieteicējas iespēju īstenot tās pamatvajadzību uz mājokli un drošību. Lai pieteicēja nodrošinātu šīs pamatvajadzības apmierināšanu, viņai bija jāiegulda naudas līdzekļi logu remontam (remonts veikts 2019.gada 6.jūlijā), apmaksājot logu remonta (stiklošanas) darbus 20 *euro* apmērā, kā rezultātā samazinājās pieteicējas naudas resursi citu pieteicējas ģimenes pamatvajadzību nodrošināšanai.

Attiecībā uz nepieciešamību veikt metāla vārtu izgatavošanu un uzstādīšanu pieteicējas īpašumā Lēmumā, pievienojoties sākotnējā lēmumā konstatētajam, secināts, ka nav konstatējama pieteicējas situācijas atbilstība saistošo noteikumu Nr.47 17.2.punktā noteiktajai krīzes situācijai. Tāpat metāla vārtu izgatavošana un uzstādīšana pieteicējas īpašumā nav pieteicējas pamatvajadzību nodrošināšana, lai saņemtu pabalstu saskaņā ar saistošajiem noteikumiem Nr.46.

Pieteicējas lūgums par nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu noraidīts, jo pieteicēja nav pamatojusi, kā izpaudies nemantiskais kaitējums un tā apmērs.

[4] Pieteicēja 2019.gada 3.oktobrī iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, piešķirot materiālo atbalstu 120 *euro* apmērā, kā arī mantisko zaudējumu 1,50 *euro* un nemantiskā kaitējuma 140 *euro* atlīdzinājumu.

Pieteikumā norādīts, ka, apmaksājot arī vārtu izgatavošanas un uzstādīšanas izdevumus 120 *euro* apmērā, būtiski samazinājās pieteicējas naudas resursi citu pieteicējas ģimenes pamatvajadzību nodrošināšanai. Līdz ar to ir pamats pieteicējai labvēlīga administratīvā akta izdošanai, piešķirot materiālo atbalstu šo izdevumu segšanai. Pieteicēja lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus – izdevumus par pasta pakalpojumiem 1,50 *euro* apmērā. Attiecībā uz nemantisko kaitējumu norādīts, ka pieteicēja ilgstoši ārstējās (no 2019.gada 28.maija līdz 2019.gada 17.septembrim).

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 31.janvāra spriedumu pieteikums noraidīts. Tiesa atzina, ka lēmums ir tiesisks un pamatots, priekšnoteikumi pieteicējai labvēlīga administratīvā akta izdošanai nav konstatējami, un pieteikums kā nepamatots ir noraidāms.

Spriedumā norādīts turpmāk minētais.

[5.1] Pieteicējas mērķis, vēršoties ar pieteikumu tiesā, ir tiesību iegūšana uz labvēlīgu administratīvo aktu. Pieteicēja norāda, ka arī vārtu

izgatavošanas un uzstādīšanas tāpat kā logu remonta izmaksu rezultātā būtiski samazinājās pieteicējas naudas resursi citu pieteicējas ģimenes pamatvajadzību nodrošināšanai. Tādēļ pieteicējai ir piešķirams materiālais atbalsts 120 *euro* apmērā par vārtu izgatavošanu un uzstādīšanu.

Līdz ar to tiesa vērtēja, vai pieteicējai ir tiesības uz materiālu atbalstu neparedzētā gadījumā vārtu izgatavošanas un uzstādīšanas izmaksu segšanai, proti, uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu to tiesību normu redakcijā, kas bija spēkā, kad pieteicēja iesniedza pieprasījumu par materiāla atbalsta saņemšanu.

Likuma „Par pašvaldībām" 15.panta pirmās daļas 7.punkts noteic, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir nodrošināt iedzīvotājiem sociālo palīdzību (sociālo aprūpi) (sociālā palīdzība maznodrošinātām ģimenēm un sociāli mazaizsargātām personām, veco ļaužu nodrošināšana ar vietām pansionātos, bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs, bezpajumtnieku nodrošināšana ar naktsmītni u.c.).

Tiesa atsaucās uz saistošo noteikumu Nr.46 2.8., 5.6., 54. un 55. apakšpunktā noteikto.

[5.2] No lietas materiāliem tiesa konstatēja, ka lietā nepastāv strīds, ka pieteicēja par vārtu izgatavošanu un uzstādīšanu, kas tika sabojāti nelikumīgas iekļūšanas pieteicējas īpašumā 2019.gada 29.aprīlī rezultātā, samaksāja 120 *euro*. Minēto faktu apliecina 2019.gada 27.jūnija kvīts Nr.161405. Vienlaikus tiesa konstatēja, ka Sociālais dienests, apsekojot īpašumu 2017.gada 10.janvārī, ir konstatējis, ka vārti aizvērti ar stiepli, apsekošanā 2019.gada 2.jūlijā konstatējis, ka vārti salauzti.

Tiesas sēdē pieteicēja paskaidroja, ka nelikumīga iekļūšana pieteicējas īpašumā ir notikusi vairākkārt 2015.gadā, kā rezultātā vārti katru reizi tika aizvien vairāk sabojāti, bet pēc 2019.gada 29.aprīļa nelikumīgās iekļūšanas īpašumā vārti vairs nebija remontējami, tāpēc tika izgatavoti un uzstādīti jauni metāla vārti. Tātad pieteicējas īpašumā vārti sliktā tehniskā stāvoklī ir bijuši ilgstoši.

Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1.panta 11.punktā noteiktajam pamatvajadzības ir ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe un obligātā izglītība.

Izskatāmajā gadījumā tiesa nekonstatēja neparedzēta gadījuma esību saistošo noteikumu Nr.46 2.8.punkta izpratnē, jo vārtu izgatavošanas un uzstādīšanas izmaksas nav saistītas ar personas pamatvajadzību nodrošināšanu. Tiesa piekrita, ka vārtu izgatavošanas un uzstādīšanas izmaksu rezultātā samazinājās pieteicējas naudas līdzekļi pamatvajadzību nodrošināšanai. Taču konkrētajā gadījumā pieteicējai sākotnēji vajadzēja izvērtēt savas materiālās iespējas nevis paļauties uz to, ka Sociālais dienests kompensēs minētās izmaksas.

Līdz ar to tiesa atzina, ka Sociālais dienests, secīgi arī dome, pamatoti atteica pieteicējai piešķirt materiālu atbalstu neparedzētā gadījumā vārtu izgatavošanas un uzstādīšanas izmaksu segšanai, jo nav konstatējama neparedzēta gadījuma esība.

[5.3] Tiesa nepiekrita, ka metāla vārtu neuzstādīšanas gadījumā tiktu apdraudēta pieteicējas un viņas meitas drošība. Pirmkārt, no īpašuma apsekošanas aktiem un pieteicējas tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka pieteicēja īpašumā faktiski nedzīvo, bet pieļauj iespēju, ka tur varbūt vajadzēs dzīvot, ja viņa tiks izlikta no labiekārtotā dzīvokļa parādu dēļ. Otrkārt, mājoklis ir ļoti sliktā tehniskā stāvoklī, t.sk. mājā nav apkures sistēmas (nav arī malkas), arī apsekošanas laikā konstatētais neliecina, ka mājoklis būtu apdzīvots. Treškārt, no vārtu esības vai neesības personas drošība nav atkarīga, turklāt, kā tiesa konstatēja iepriekš, vārti sliktā tehniskā stāvoklī ir bijuši ilgstoši. Ceturtkārt, nevienā normatīvajā aktā nav noteikta konkrēta prasība, lai īpašums būtu norobežots ar žogu un vārtiem. Tā ir personas brīva griba uzstādīt žogu un vārtus.

Līdz ar to nav izšķirošas nozīmes apstāklim, ka 1/12 domājamā daļa zemes pieder pašvaldībai.

[5.4] Pieteicēja lūdza arī atlīdzināt nemantisko kaitējumu 140 *euro* un mantiskos zaudējumus 1,50 *euro* apmērā. Tiesa atsaucās uz Administratīvā procesa likuma 92.pantā noteikto un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmajā daļā noteikto un secināja, ka, tā kā tiesības uz atlīdzinājumu personai ir tikai tādos gadījumos, kad konstatēts administratīvā akta vai faktiskās rīcības prettiesiskums, bet tādu tiesa nekonstatēja, prasījums par nemantiskā kaitējuma 140 *euro* un mantiskos zaudējumu 1,50 *euro* apmērā atlīdzinājumu nav pamatots un ir noraidāms.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīts turpmāk minētais.

[6.1] Tiesa noraidīja lūgumu par juridiskās palīdzības nodrošināšanu pieteicējai, līdz ar to pieteicēja nostādīta nevienlīdzīgā situācijā ar iestādi. Tiesas sēdes protokolā nav atspoguļoti ieraksti par to, ka tiesa liedza pieteicējai saņemt atbildes pēc būtības.

[6.2] Norādot, ka pieteicējas situācija neatbilst ne krīzes situācijai, ne neparedzētam gadījumam, Sociālais dienests nepareizi novērtējis lietas faktiskos apstākļus. Apsekošana veikta nekvalitatīvi, nav skaidrs, kāds bijis apsekošanas aktu mērķis. No 2019.gada 6.jūlija līdz 10.jūlijam apsekošanas darbības nav notikušas. Mājokļa faktiskais stāvoklis ir mainīgs, un vārtiņi ir uzstādīti par tādu cenu, kā norādīts čekā.

Lēmumā tika konstatēts, ka Sociālais dienests ar 2019.gada 12.jūnija lēmumu pagarināja lēmuma pieņemšanas termiņu līdz 10.jūlijam, lai iegūtu papildu informāciju par iesniegumā norādītā mantiskā kaitējuma apmēru. 2019.gada 27.jūnijā pieteicējai vajadzēja veikt priekšapmaksu par logu remontu un metālisko vārtiņu (durvju) izgatavošanu un uzstādīšanu, 6.jūlijā tika veikts remonts, par ko tika paziņots Sociālā dienesta darbiniecei. No 2019.gada 6.jūlija līdz 10.jūlijam apsekošanas darbības nav notikušas, bet sākotnējā lēmumā sniegta nepatiesa informācija, ka mājokļa faktiskais stāvoklis ir nemainīgs. Sociālajam dienestam jau 7.jūlijā bija zināma faktiskā situācija. Sociālā dienesta bezdarbība un sākotnējais lēmums, kas pieņemts, nepārbaudot faktiskos apstākļus, radījis pieteicējai nelabvēlīgas sekas.

Tas, ka Sociālajam dienestam uzlikts par pienākumu pieņemt lēmumu par atbalsta piešķiršanu neparedzētā gadījumā saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.46 57.6.apakšpunktu, kompensējot izdevumus par logu nomaiņu 20 *euro* apmērā, pierāda, ka šāda neparedzēta situācija ir iestājusies. Vārtiņu remontdarbi tāpat kā logu nomaiņa nepieciešama pieteicējas pamatvajadzību – pašas un mājokļa drošības – nodrošināšanai.

Atbilstoši saistošo noteikumu Nr.46 54.punktam pat, ja situācija neatbilst Daugavpils pilsētas sociālo pabalstu saņemšanas kritērijiem vai sociālās palīdzības veidiem vai apjomam, Sociālajam dienestam ir tiesības lemt par atbalstu, ja persona vai ģimene neparedzētos gadījumos nevar apmierināt savas pamatvajadzības. Atbilstoši saistošo noteikumu 55.punktam pieteicēja ir iesniegusi iesniegumu un čeku, kas apliecina, ka remontdarbi veikti 2019.gada 6.jūlijā. Tā kā sociālie darbinieki nepārbaudīja faktisko situāciju pēc remonta, lēmums ir nepamatots un prettiesisks. No čeka ir redzams, ka remonta rezultātā būtiski samazinājušies naudas līdzekļi citu pieteicējas ģimenes pamatvajadzību nodrošināšanai. Līdz ar to ir pamats pieteicējai labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

[6.3] Tiesa nepamatoti secināja, ka pieteicēja strīdus nekustamajā īpašumā faktiski nedzīvo, jo pieteicēja tur dzīvo. Tas, ka mājoklis ir sliktā stāvoklī, nozīmē, ka Sociālā dienesta darbiniekiem jāpiešķir līdzekļi remontam. Pieteicēja ir invalīde un viņai ir nepilngadīgs bērns, bet dome par pieteicējas dzīves kvalitāti nerūpējas. Ir nepieciešams apkures sistēmas remonts un malka.

[6.4] Tiesa nepamatoti secināja, ka no vārtu esamības personas drošība nav atkarīga. Vārti ir nepieciešami un svarīgi kā durvis, tas ir fakts, kuru nav nepieciešams pierādīt. Mūsdienās privātajai zonai ir jābūt ierobežotai.

Tiesa nepamatoti uzskata, ka nevienā normatīvajā aktā nav noteikta prasība, lai īpašums tiktu norobežots ar žogu un vārtiem. Pieteicēja nevar realizēt savas tiesības tiesā, jo atbildētāja pārstāve tiesai nav norādījusi citus svarīgus un uz lietu attiecināmus noteikumus, kas attiecas uz strīda būtību.

Pieteicēja norāda uz domes 2009.gada 12.februāra saistošo noteikumu Nr.5 „Daugavpils pilsētas teritorijas plānojuma grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi 2006.-2018.gadam" (turpmāk – Apbūves noteikumi) 1.2., 1.3., 5.14.apakšpunktā noteikto par prasībām, kādām jāatbilst žogiem, un ka īpašniekam ir pienākums uzturēt žogu kārtībā. Līdz ar to pieteicēja materiālo palīdzību prasa pamatoti, lai izpildītu Apbūves

noteikumos noteikto pienākumu.

[6.5] Pieteicēja ir bezdarbnieka pabalstu nesaņemoša bezdarbniece, invalīde, kurai līdz mūža galam nepieciešama ilgstoša ārstēšana, veselība ir pamatvajadzība, kam nepietiek naudas līdzekļu. Stāvoklis ir ļoti slikts. Dome nepamatoti trūcīgām personām liek šķēršļus problēmu risināšanai. Vērā ņemams, ka pieteicējai lieta ir sarežģīta, tajā piemērojami daudzi noteikumi un likumi, bet bez juridiskās palīdzības pieteicēja pareizi noformulēt juridiskos terminus nevar.

Ņemot vērā to, ka Sociālais dienests ir pieņēmis prettiesisku lēmumu, nav rīkojies, lai izdotu pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu, pieteicējai ir tiesības prasīt atbilstošu atlīdzinājumu.

Līdz ar to pieteicējas apelācijas sūdzība ir apmierināma pilnā apmērā. Pieteicēja papildus prasa kā mantiskos zaudējumus atlīdzināt izdevumus par pasta pakalpojumiem 1,95 *euro* apmērā.

[7] Dome rakstveida paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norāda, ka tā nav pamatota, bet pieteikums ir noraidāms.

Dome uztur pirmās instances tiesai sniegtos paskaidrojumus. Papildus attiecībās uz pieteicējas apsvērumu, ka vārtiem ir durvju funkcija, dome paskaidro, ka lietā ir iegūti pierādījumi, ka pieteicējas īpašumā vārti sliktā tehniskā stāvoklī ir bijuši ilgstoši no 2017.gada janvāra. Dome pievienojās spriedumā norādītajai argumentācijai, ka no vārtu esības personas drošība nav atkarīga. Dzīvojamā mājā ir durvis, līdz ar to pieteicējas pamatvajadzības ir nodrošinātas.

Pieteicēja nepamatoti atsaucas uz Apbūves noteikumu normām, kuras nosaka fiziskajām un juridiskajām personām tiesības un pienākumus būvniecības procesā, proti, projektējot visu veidu būves un veicot būvdarbus Daugavpils pilsētas administratīvajā teritorijā. Būvvalde nav pārbaudījusi vārtu uzturēšanas kārtību Īpašumā un nav devusi pieteicējai norādījumus. Ne Apbūves noteikumi, ne kāds cits normatīvais akts nenoteic, ka privātpersonas īpašumam ir jābūt norobežotam ar žogu un vārtiem. Tā ir personas brīva griba. Pieteicējas privātīpašumā jaunu vārtu uzstādīšana nevar tikt definēta kā pieteicējas pamatvajadzības nodrošināšana.

Nodrošinot pieteicējas pamatvajadzības, 2019.gadā pašvaldība pieteicējai ir sniegusi sociālo palīdzību 1167,15 *euro* apmērā, tajā skaitā, piešķirot palīdzību neparedzētos gadījumos saistošo noteikumu Nr.46 53.punktā norādītā pieļaujamā apmērā (atbalstu neparedzētos gadījumos var piešķirt ģimenei (personai) līdz 500 *euro* kalendārā gada laikā). Līdz 2020.gada 8.aprīlim ir sniegta sociālā palīdzība 362,86 *euro* apmērā (t.sk. atbalsts neparedzētos gadījumos veselības aprūpei 90,15 *euro*).

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus un lietas dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[9] Lietā ir strīds, vai pieteicējai ir tiesības uz materiālo atbalstu no Daugavpils pilsētas pašvaldības vārtu izgatavošanas un uzstādīšanas izmaksu segšanai.

Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas tiesnese ar 2019.gada 9.oktobra lēmumu ir pamatoti precizējusi pieteicējas prasījumu kā par labvēlīga administratīvā akta par materiālā atbalsta piešķiršanu izdošanu un nemantiskā kaitējuma un mantisko zaudējumu atlīdzinājumu.

Administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt personas prasījumu, ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu atcelšana, vienlaikus neuzliekot pienākumu izdot labvēlīgu administratīvu aktu, ir bezjēdzīga, jo tā nerada tiesiskas sekas. Līdz ar to atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu tiesiskums pārbaudāms, skatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, nevis vērtējams kā prasījums par administratīvā akta atcelšanu.

Tomēr minētais nenozīmē, ka nav iespējamas situācijas, kurās līdzās prasījumam par labvēlīga administratīvā akta izdošanu personas mērķis, vēršoties tiesā, varētu būt saistīts arī ar atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu tiesiskuma pārbaudi (piemēram, potenciāla atlīdzinājuma pieprasīšanas nolūkā). Šādos gadījumos nebūtu pamata apgalvot, ka personas iebildumi nav vērtējami patstāvīgi un pieteikuma priekšmets lietā ir vienīgi labvēlīga administratīvā akta izdošana. Tādā veidā nepamatoti ārpus tiesas kontroles tiktu atstāta tāda, iespējams, prettiesiska iestādes rīcība (lēmums), pret kuru aizskartā persona ir izteikusi konkrētus un patstāvīgus iebildumus. Līdz ar to, ja persona pietiekami skaidri norādījusi savus iebildumus pret atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu tiesiskumu, kā arī šādi iebildumi kopumā uzskatāmi par izteiktiem, lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos vai pieprasītu atlīdzinājumu, tiesai līdztekus spriedumam par labvēlīga administratīvā akta izdošanu (vai pieteikuma noraidīšanu šajā daļā) jātaisa spriedums arī par negatīvā administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku vai būtiska procesuālā pārkāpuma konstatēšanu (vai pieteikuma noraidīšanu šajā daļā) (*sal. Senāta 2014.gada 28.februāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-264/2014 8.punktu, 2012.gada 26.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-141/2012 12.punktu, 2015.gada 12.marta lēmuma lietā Nr.SKA-369/2015 8. un 9.punktu, 2017.gada 13.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-254/2017 12.punktu*).

Ievērojot minēto un to, ka pieteicēja vienlaikus prasa nemantiskā kaitējuma un mantisko zaudējumu atlīdzinājumu, apgabaltiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā lietā ir skatāms arī prasījums par Lēmuma atzīšanu par prettiesisku daļā, ar kuru noraidīts pieteicējas lūgums sniegt materiālo atbalstu vārtu izgatavošanas un uzstādīšanas izmaksu segšanai.

Apgabaltiesa konstatē, ka Administratīvā rajona tiesa sprieduma rezolutīvajā daļā nav taisījusi spriedumu par šādu prasījumu. Vienlaikus sprieduma motīvu daļā pirmās instances tiesa ir vērtējusi Lēmuma tiesiskumu šajā daļā. Ievērojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā nav objektīvu šķēršļu, kas liegtu apgabaltiesai saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 302.panta 2.[1]daļu izlemt iepriekš minēto precizēto prasījumu.

[10] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32.pants noteic, ka sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu trūcīgām, maznodrošinātām un krīzes situācijā nonākušām ģimenēm (personām), lai nodrošinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbspējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā.

Sociālā palīdzība ir sniedzama personām, kuras pašas saviem spēkiem nespēj atrisināt attiecīgo dzīves jautājumu. Tas izriet no sociālās palīdzības būtības, kas atspoguļota likuma „Par sociālo drošību" 11.pantā, kas paredz, ka personai, kura saviem spēkiem nespēj nodrošināt sevi vai pārvarēt īpašas dzīves grūtības un kura nesaņem ne no viena cita pietiekamu palīdzību, ir tiesības uz personisku un materiālu palīdzību, kas atbilst tās vajadzībām, dod iespēju pašpalīdzībai un veicina tās iesaistīšanos sabiedrības dzīvē. Minētais likums noteic sociālās drošības sistēmas veidošanas un darbības principus, personu galvenās sociālās tiesības un pienākumus, to īstenošanas pamatnosacījumus (minētā likuma 1.panta pirmā daļa). Tādēļ sociālās palīdzības īstenošanā līdztekus speciālo tiesību regulējumam ir piemērojami arī sociālās drošības sistēmas pamatprincipi un nosacījumi (*sk. Senāta 2011.gada 20.maija sprieduma lietā Nr. SKA–102/2011 6.punktu*).

Valsts un pašvaldības pienākums palīdzēt personai pastāv tiktāl, ciktāl persona pati vai personas, kas var tai palīdzēt, nespēj personu pietiekami

nodrošināt, turklāt palīdzības apjoms ir atkarīgs no valsts un pašvaldības resursu daudzuma. Valsts un pašvaldības sniegta sociālā palīdzība vienmēr ir tikai subsidiārs sociālā atbalsta avots. Tās visupirms ir pašas personas tiesības un reizē arī pienākums – veidot savu dzīvi un labklājību, gādāt par saviem bērniem, saviem vecākiem. Valsts kā personu juridiskās organizācijas forma jau savos pamatos pastāv tādēļ, lai sniegtu atbalstu iedzīvotājiem tajos jautājumos, ar ko individuāli vai mazākās organizētās kopībās sabiedrība pati netiek galā (*sk. Senāta 2011.gada 25.marta sprieduma lietā Nr. SKA–75/2011 8.punktu*).

Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu likuma 35.panta otrā daļa noteic, ka pašvaldība, neizvērtējot ģimenes (personas) ienākumus, var piešķirt ģimenei (personai) pabalstu krīzes situācijā.

Saskaņā ar Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu likuma 1.panta 39.punktu krīzes situācija ir situācija, kurā ģimene (persona) katastrofas vai citu no ģimenes (personas) gribas neatkarīgu apstākļu dēļ pati saviem spēkiem nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības un tai ir nepieciešama psihosociāla vai materiāla palīdzība.

Atbilstoši šī likuma 1.panta 11.punktam pamatvajadzības ir ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe, obligātā izglītība.

Pamatojoties uz Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu likuma 35.panta otro daļu, dome ir izdevusi saistošos noteikumus Nr.47, kuru mērķis ir noteikt pašvaldības sociālās palīdzības sistēmu, kas nodrošinātu finansiālu atbalstu trūcīgām, maznodrošinātām un krīzes situācijā nonākušām ģimenēm (personām) to pamatvajadzību apmierināšanai un veicinātu viņu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā (saistošos noteikumu Nr.47 3.punkts).

Saistošo noteikumu Nr.47 5.1.apakšpunktā ir paredzēts pabalsts krīzes situācijā.

Saistošo noteikumu Nr.47 17.punkts paredz, ka Sociālais dienests, neizvērtējot ģimenes (personas) ienākumus, var piešķirt ģimenei (personai) pabalstu krīzes situācijā pamatvajadzību nodrošināšanai katastrofu vai stihiskas nelaimes gadījumos (17.1.apakšpunkts) un citu, no ģimenes (personas) gribas neatkarīgu apstākļu dēļ (zādzība, smaga saslimšana, ar vardarbību saistīti gadījumi, smags ceļu satiksmes negadījums, ilgstoša ārstēšanās, pēkšņa ģimenes locekļa nāve, un citos gadījumos, kuru dēļ ģimene (persona) nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības) (17.2.apakšpunkts).

Saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.47 19.punktu, lai saņemtu pabalstu, pabalsta pieprasītājam jāiesniedz iesniegums un dokumenti, kas apliecina krīzes situācijas esamību un zaudējumu apmēru. Minēto saistošo noteikumu 20.punkts paredz, ka Sociālais dienests lēmumu par pabalsta piešķiršanu un tā apmēru pieņem, pamatojoties uz sociālā darba speciālista sniegto atzinumu. Nosakot pabalsta apmēru, cita starp ņem vērā pabalsta pieprasītāja spēju apmierināt savas pamatvajadzības, ievērojot krīzes situācijas izraisītās sekas (20.1.apakšpunkts) un pabalsta pieprasītāja zaudējumus, kas radušies krīzes situācijas izraisīto seku rezultātā (20.2.apakšpunkts).

No minētajām tiesību normām izriet, ka vienreizēju pabalstu krīzes situācijā piešķir personai, kura nonāk tādā situācijā, kas nav atkarīga no šīs personas gribas, un kurā šī persona no sevis neatkarīgu apstākļu dēļ pati saviem spēkiem nespēj nodrošināt pamatvajadzības un tai ir nepieciešama materiāla palīdzība. Tas ir, persona šajos apstākļos nespēj pati saviem spēkiem nodrošināt ēdienu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi un obligāto izglītību (pamatvajadzības definētas Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1.panta 11.punktā). Tādēļ šā pabalsta mērķis ir tūlītēji palīdzēt personai nodrošināt sevi ar minētajām vajadzībām. Latvijas Republikā spēkā esošajos normatīvajos aktos nostiprinātās personas tiesības uz mājokli nenozīmē, ka valstij un pašvaldībai ir pienākums katram nodrošināt mājokli pēc viņa pieprasījuma un vēlmēm, bet gan to, ka ir jānodrošina šo tiesību minimālais standarts.

[11] Kā to pamatoti jau norādījusi pirmās instances tiesa, lietā nav strīda, ka pieteicējas īpašumā 2019.gada 29.aprīlī notika nelikumīga iekļūšana un tā rezultātā tika salauzti vārti. Pieteicēja par vārtu izgatavošanu un uzstādīšanu samaksāja 120 *euro* un šo faktu apliecina 2019.gada 27.jūnija kvīts Nr.161405 (*lietas 33.lapa*).

Apgabaltiesa atzīst, ka tādējādi no pieteicējas gribas neatkarīgu apstākļu dēļ pieteicējas īpašumam tika nodarīts kaitējums un kaitējuma novēršanai pieteicējai radās izdevumi.

Taču iepriekš minētās tiesību normas neparedz personai tiesības saņemt materiālo atbalstu īpašumam nodarītā kaitējuma novēršanai jebkurā gadījumā, kad kaitējums radies no personas gribas neatkarīgu apstākļu dēļ. Pabalstu personai ir tiesības saņemt tikai krīzes situācijā – tad, ja persona konkrētajos apstākļos, ievērojot konkrētās situācijas izraisītās sekas, nespēj pati saviem spēkiem nodrošināt pamatvajadzības – ēdienu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi un obligāto izglītību.

Apgabaltiesa uzskata, ka konkrēto vārtu esība un stāvoklis īpašumā nav nesaraujami saistīts ar pieteicējas pamatvajadzību nodrošināšanu un pieteicējas tiesības uz mājokli būtiski neietekmē. Pirmkārt, pieteicējai papildus īpašumam 2019.gadā bija un ir mājoklis, kas derīgs dzīvošanai – /adrese A/. Apgabaltiesa, pievienojas pirmās instances tiesas secinājumam, ka pieteicēja īpašumā /adrese/ faktiski nedzīvo. Apgabaltiesa, novērtējot lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, nepiešķir ticamību pieteicējas apelācijas sūdzībā norādītajam, ka pieteicēja īpašumā dzīvo, bet pirmās instances tiesas secinājums ir kļūdains. Apgabaltiesa ņem vērā, ka Sociālā dienesta 2019.gada 16.maija atzinumā (*lietas 34.-35.lapa*) norādītais par 2019.gada 15.maija apsekošanā konstatētajiem apstākļiem (mājā nav neviena pārtikas produkta, tualete netiek izmantota, nav apkures sistēmas, mājā neatrodas neviena pieteicējas nepilngadīgā bērna manta) un pieteicējas norādīto, ka pieteicējas nepilngadīgā meita dzīvo /adrese A/, liecina, ka īpašumā pieteicēja pastāvīgi nedzīvoja. 2019.gada 1.augusta apsekošanas aktā (*lietas 44.lapa*) norādīti atsevišķi apstākļi, kas liecina, ka īpašumā pieteicēja uzturas (istabā atrodas gulta ar gultas veļu, kas ir daļēji tīra, atrodas elektrības sildītāji), taču kopējais apraksts par telpu stāvokli, ka mājā nav konstatēta sadzīve tehnika un ierīces ēdiena gatavošanai, malkas plīts nestrādā un netiek izmantota, atbilstoši pieteicējas paskaidrojumiem viņa mazgājas un veļu mazgā pie meitas, ļauj pamatoti apšaubīt, ka pieteicēja īpašumā dzīvo pastāvīgi. To, ka pieteicēja īpašumā pastāvīgi nedzīvo, apstiprina arī pieteicējas sniegtie paskaidrojumi pirmās instances tiesas sēdē. Uz tiesas jautājumu, vai pieteicējai nav citas dzīvesvietas, pieteicēja ir paskaidrojusi, ka pagaidām rezervē ir, bet tas ir zem tiesu izpildītāja aresta, tas ir labiekārtots dzīvoklis, bet pieteicējai nav tādu līdzekļu, lai samaksātu tiesu izpildītājam. Uz tiesas jautājumu, vai pieteicējai liegta iespēja atrasties šajā labiekārtotajā dzīvoklī, pieteicēja paskaidrojusi, ka pagaidām nav liegta, bet par parādiem var izlikt, tāpēc mājoklis /adrese/ ir drošs pieteicējas īpašums, kas būs pieteicējas teritorija. Mājā pieteicēja ir periodiski, jo tur nav labvēlīgi apstākļi, lai uzturētos katru dienu. Mājā nepieciešams remonts, bet Sociālais dienests un Daugavpils pilsētas dome to atsaka.

Otrkārt, lai gan var piekrist pieteicējai, ka vārtu esība īpašumā paaugstina tā drošības līmeni un kavē nepiederošu personu piekļuvi īpašumam, taču nav pamata uzskatīt, ka vārti īpašumā ir nepieciešami, lai mājoklis atbilstu pamata drošības standartiem. Mājokļa derīgumu dzīvošanai un iedzīvotāju fizisko drošību mājoklī visupirms noteic paša mājokļa (dzīvojamo telpu) norobežojums no pārējās apkārtējās vides, proti, ārsienas, logi, durvis un to stāvoklis. Līdz ar to, ja dzīvojamā telpa no apkārtējās vides ir norobežota un kavē citu personu piekļūšanu tai, tad personas pamatvajadzības uz mājokli un fizisku drošību ir nodrošinātas. Secīgi nav arī izšķiroši un būtiski, vai īpašums papildus ir norobežots ar sētu un vārtiņiem, un valstij un pašvaldībai no normatīvajiem aktiem neizriet pienākums personai sniegt finansiālu atbalstu šādu izdevumu segšanai.

Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti norādīja, ka nevienā normatīvajā aktā nav noteikta konkrēta prasība, lai īpašums būtu norobežots ar žogiem un vārtiem. Šāda prasība neizriet arī no pieteicējas apelācijas sūdzībā minētajiem Apbūves noteikumiem. Apbūves noteikumi izvirza prasības žogiem un vārtiem, ja tādi īpašumā tiek uzstādīti, kā arī noteic pienākumu īpašniekam žogus un vārtus atbilstoši uzturēt. Taču šādu pienākumu persona var izpildīt pati, izvēloties līdzekļus, kas samērīgi ar pašas personas materiālajām iespējām un, kā jau apgabaltiesa norādīja iepriekš, vārtu remonts nebija būtisks pieteicējas pamatvajadzību nodrošināšanai.

Turklāt no pieteicējas paskaidrojumiem izriet, ka vārti jau ilgstoši pieteicējas īpašumā ir bijuši sliktā tehniskā stāvoklī. Tas arī norāda, ka vārtu sabojāšana konkrētās nelikumīgās iekļūšanas rezultātā 2019.gada 29.aprīlī attiecībā pret pieteicēju nav vērtējama kā krīzes situācija, kad pēkšņi pieteicēja no savas gribas neatkarīgu, ārēju iemeslu dēļ nespēj pati saviem spēkiem nodrošināt pamatvajadzības, it īpaši apstākļos, kad pieteicējai ir vēl cits dzīvošanai piemērots mājoklis.

Rezumējot, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas situācija nav atzīstama par krīzes situāciju un pieteicējai saskaņā ar Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu likuma 35.panta otro daļu un saistošo noteikumu Nr.47 5.1. un 17.punktu nav tiesību uz pabalstu vārtu izgatavošanas un uzstādīšanas izmaksu segšanai.

Apgabaltiesa norāda, ka arī no citām Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu likuma un domes saistošo noteikumu Nr.47 tiesību normām neizriet tiesības uz pabalstu vai materiālo atbalstu vārtu izgatavošanas un uzstādīšanas izmaksu segšanai šādā gadījumā.

[12] Dome ir izdevusi arī saistošos noteikumus Nr.46, kas noteic Daugavpils pilsētas pašvaldības materiālā atbalsta veidus mazaizsargātajām personām. Šo saistošo noteikumu 5.6.apakšpunkts paredz pabalstu neparedzētos gadījumos. Saskaņā ar šo saistošo noteikumu 2.8.apakšpunktu neparedzēts gadījums ir stāvoklis, kad kāda ģimene (persona) ir nonākusi tādā sociāli – ekonomiskā situācijā, ka nav spējīga apmierināt savas pamatvajadzības.

Saistošo noteikumu Nr.46 54.punkts noteic, ka Sociālajam dienestam ir tiesības lemt par atbalstu, ja ģimenes (personas) situācija neatbilst Daugavpils pilsētas pašvaldības sociālo pabalstu saņemšanas kritērijiem vai sociālās palīdzības pabalstu veidiem vai apjomam un ģimene (persona) nevar apmierināt savas pamatvajadzības neparedzētos gadījumos. Saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.46 55.punktu, lai saņemtu atbalstu, atbalsta pieprasītājam jāiesniedz iesniegums un dokumenti, kas apliecina neparedzēta gadījuma esamību un zaudējumu apmēru vai izdevumu apmēru, kas ir nepieciešams neparedzēta gadījuma novēršanai.

Saistošo noteikumu Nr.46 56.punkts noteic, ka dienests lēmumu par atbalsta piešķiršanu un tā apmēru pieņem, pamatojoties uz sociālā darba speciālista vai sociālā darba speciālistu komisijas sniegto atzinumu.

Saistošo noteikumu Nr.46 57.punkts uzskaita, kādiem mērķiem ir tiesības saņemt atbalstu neparedzētos gadījumos.

[13] Apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas situācija neatbilst nevienam no saistošo noteikumu Nr.46 57.1. – 57.5.apakšpunktā konkrēti noteiktajiem mērķiem, kādiem pašvaldība ir paredzējusi pabalstu neparedzētos gadījumos. Vienlaikus saistošo noteikumu Nr.46 57.6.apakšpunkts noteica, ka pabalstu ir tiesības saņemt arī citos neparedzētajos gadījumos, tādējādi ļaujot pašvaldībai lemt par palīdzību maznodrošinātām personām arī netipiskos gadījumos, kad ģimene (persona) ir nonākusi tādā sociāli – ekonomiskā situācijā, ka nav spējīga apmierināt savas pamatvajadzības.

Kā jau apgabaltiesa secināja iepriekš (sk. šā sprieduma 11.punktu), pieteicējas situācija neatbilst Daugavpils pilsētas pašvaldības sociālo pabalstu saņemšanas kritērijiem vai sociālās palīdzības pabalstu veidiem. Tāpat apgabaltiesa secināja, ka vārtu stāvoklis īpašumā neietekmēja pieteicējas pamatvajadzības uz mājokli, kā arī vārtu sabojāšanas dēļ pieteicēja pēkšņi nebija nonākusi situācijā, kad no savas gribas neatkarīgu, ārēju iemeslu dēļ nespēj pati saviem spēkiem nodrošināt pamatvajadzības. Balstoties uz iepriekš minēto pamatojumu, apgabaltiesa arī atzīst, ka vārtu sabojāšana pati par sevi nenoveda pieteicēju (viņas ģimeni) tādā sociāli – ekonomiskā situācijā, ka pieteicēja nebija spējīga apmierināt savas pamatvajadzības. Līdz ar to vārtu sabojāšana nav atzīstama par neparedzētu gadījumu saistošo noteikumu Nr.46 izpratnē.

Pieteicēja pieteikumā tiesai un apelācijas sūdzībā savu argumentāciju balsta apstāklī, ka viņa sedza vārtu izgatavošanas un uzstādīšanas izmaksas 120 *euro* apmērā un tā rezultātā ļoti būtiski samazinājās pieteicējas naudas resursi ģimenes citu pamatvajadzību nodrošināšanai.

Var piekrist, ka vārtu izgatavošanas un uzstādīšanas izmaksu rezultātā pieteicējai samazinājās līdzekļi citu pamatvajadzību nodrošināšanai. Apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas norādītajam, ka konkrētajā gadījumā pieteicējai sākotnēji vajadzēja izvērtēt savas materiālās iespējas, nevis paļauties uz to, ka Sociālais dienests kompensēs minētās izmaksas. Proti, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja nonāca konkrētā sociāli–ekonomiskā situācijā nevis no pieteicējas gribas neatkarīgu apstākļu ietekmē, bet tāpēc, ka apzināti pasūtīja un apmaksāja vārtu izgatavošanu un uzstādīšanu, lai gan zināja, ka attiecīgie naudas līdzekļi ir nepieciešami ģimenei citu pamatvajadzību nodrošināšanai.

Apgabaltiesa ņem vērā, ka arī šādas neapdomīgas un nepamatotas rīcības galarezultātā persona (ģimene) var nonākt sociāli–ekonomiskā situācijā, kad nav spējīga apmierināt citas savas pamatvajadzības, un personas rīcības sekas cita starp var būtiski skart bērnu, bērna tiesības un intereses. Līdz ar to ir izvērtējams, vai ģimene (persona) ir nonākusi tādā situācijā, ka nav spējīga apmierināt savas pamatvajadzības, un vai konkrētajā gadījumā kā netipiskā gadījumā nav sniedzams materiāls atbalsts.

Apgabaltiesa no lietas materiāliem konstatē, ka Sociālais dienests ir vērtējis, vai pieteicējai (ģimenei) ir nodrošinātas pamatvajadzības. Pieteicēja arī norādījusi, ka saņem invaliditātes pensiju, pieteicējas ģimenei ir piešķirts trūcīgas personas statuss. Sociālā dienesta darbinieces 2019.gada 16.maija atzinumā papildus vērtējumam par pieteicējas ģimenes mājokli ir norādīts, ka pieteicējas ģimene saņem pārtikas un higiēnas pakas, ir informēta par iespēju katru dienu saņemt karstu ēdienu Zupas virtuvē, un ka ģimenes pamatvajadzības ir nodrošinātas (*lietas 34.-35.lap*a). 2019.gada jūlijā Sociālā darba speciālistu komisija Atzinumos par klienta sociālo situāciju un priekšlikumiem problēmsituācijas risināšanai (*lietas 36.-37.lapa*) ir secinājusi, ka pieteicējai ir nodrošinātas pamatvajadzības – ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe un izglītība, un Sociālais dienests ir iesaistījies pieteicējas situācijas risināšanā, t.sk., pamatvajadzību nodrošināšanā, piešķirot sociālos pabalstus 2019.gadā – 754,6 *euro* apmērā. Atbilstoši domes paskaidrojumos norādītajam 2019.gadā pieteicējas pamatvajadzību nodrošināšanā pieteicējai sniegta palīdzība 1167,15 *euro* apmērā (*lietas 91.lapa*). Savukārt pieteicēja pieteikumā tiesai un paskaidrojumos pirmās instances tiesā ir tikai norādījusi, ka viņai samazinājās naudas resursi ģimenes pamatvajadzību nodrošināšanā, taču nav norādījusi neko konkrētu, kādu tieši pamatvajadzību (kas nav saistītas ar remontu veikšanu īpašumā) nodrošināšanai viņai līdzekļi nav pietiekami. Novērtējot minētos apstākļus kopsakarā, apgabaltiesai nav pamata apšaubīt Sociālā dienesta novērtējumu, ka, izmantojot visu pieteicējai piešķirto sociālo palīdzību, pieteicējai (ģimenei) pamatvajadzības ir nodrošinātas.

Apelācijas sūdzībā pieteicēja vispārīgi norādījusi, ka pieteicēja ir invalīde, kurai nepieciešama ilgstoša ārstēšana un tam nepietiek naudas līdzekļu. Taču materiālo atbalstu veselības aprūpes nodrošināšanai pieteicēja var prasīt atsevišķi, pamatojoties uz citām saistošo noteikumu normām. Pieteicēja to ir arī darījusi un ne vienmēr pieteicējas pieprasījumi ir bijuši pamatoti, ko pierāda gan pieteicējai piešķirtās pašvaldības sociālā palīdzības veselības aprūpei apmērs 2019. un 2020.gadā, gan tiesvedības lietā Nr.A420175319 rezultāts. Līdz ar to tik vispārēja un nekonkrēta norāde par līdzekļu trūkumu veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai, nav pamats šaubām par Sociālā dienesta novērtējuma pamatotību.

Līdz ar to apgabaltiesa secina, ka nav konstatējama ārkārtēja un neparedzēta situācija, lai būtu pamats saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.46 57.6.apakšpunktu piešķirt pieteicējai tās pieprasīto materiālo atbalstu 120 *euro* apmērā.

[13] Ievērojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka Lēmums daļā, ar kuru atteikts piešķirt materiālo atbalstu 120 *euro* apmērā, ir pamatots un tiesisks, kā arī pieteicējai labvēlīga administratīvā akta izdošanai par šāda materiālā atbalsta piešķiršanu nav pamata. Secīgi pieteicējas pieteikums ir noraidāms.

[14] Apgabaltiesa atzīst, ka ir pareizs un pietiekams pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums par to, ka pieteicējas prasījums par

mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu ir noraidāms. Apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances sprieduma motivācijai, to neatkārtojot.

[15] Pieteicēja uzskata, ka pirmās instances tiesa nepamatoti noraidīja pieteicējas lūgumu par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanu kā trūcīgai personai, tādējādi nostādot pieteicēju nevienlīdzīgā situācijā ar domi.

Administratīvā procesa likuma 18.panta piektā daļa noteic, ka valsts nodrošināto juridisko palīdzību, ievērojot lietas sarežģītību un fiziskās personas mantisko stāvokli, pēc personas lūguma piešķir, pamatojoties uz tiesas (tiesneša) lēmumu, pēc pieteikuma saņemšanas tiesā līdz galīgā tiesas nolēmuma spēkā stāšanās brīdim.

Lai personai varētu piešķirt valsts nodrošināto juridisko palīdzību, tiesai jākonstatē gan tas, ka fiziskās personas mantiskais stāvoklis apgrūtina personas iespējas samaksāt par kvalificētu juridisko palīdzību, gan tas, ka konkrētā lieta personai ir sarežģīta un attiecīgi persona pati nav spējīga pilnvērtīgi aizstāvēt savas tiesības vai likumiskās intereses. Ja kāds no šiem diviem kritērijiem nav konstatējams, juridiskās palīdzības piešķiršanai nav pamata (*sk. Senāta 2017.gada 29.marta rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-714/2017 (A420193115) 4.punktu*).

Līdz ar to pieteicējas uzmanība vispirms vēršama uz apstākli, ka pieteicējas atbilstība trūcīgas personas statusam pati par sevi nenoteic tiesai pienākumu nodrošināt pieteicējai juridisko palīdzību. Papildus tam ir nepieciešams konstatēt arī konkrētās lietas sarežģītību un personas nespēju patstāvīgi pilnvērtīgi aizstāvēt savas tiesības.

Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2019.gada 9.oktobra lēmumā, ar kuru noraidīts pieteicējas lūgums par juridisko palīdzību, atzīts, ka lieta nav saistīta ar tiesību normu interpretāciju, bet ir vērsta uz faktisko apstākļu konstatēšanu. Līdz ar to lieta pēc savas būtības nav sarežģīta, kas prasītu pieteicējas padziļinātas juridiskās zināšanas, tiesību normu pārzināšanu, lai varētu realizēt savas tiesības.

Apgabaltiesa piekrīt pirmās instances tiesas tiesneses secinājumiem. Pieteicējas viedoklis, ka bez juridiskās palīdzības saņemšanas viņai nav iespēju īstenot tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu, nav pamatots. Lietā primārais jautājums ir par to, vai situācija, par kuru pieteicēja ir pieprasījusi materiālu atbalstu no pašvaldības sociālā dienesta (materiālo atbalstu vārtu izgatavošanas un uzstādīšanas izmaksu segšanai) ir uzskatāma par krīzes situāciju un neparedzētu gadījumu, kas ir nekavējoties jāatrisina, pašvaldībai piešķirot šādu materiālo atbalstu. Apgabaltiesa atzīst, ka šā jautājuma izšķiršanai būtiski ir noskaidrot lietas faktiskos apstākļus, nevis risināt sarežģītus tiesību jautājumus. Turklāt no lietas materiāliem arī neizriet, ka pieteicēja nespēja pilnvērtīgi izmantot savas tiesības. Pieteicēja izvērstu argumentāciju ir ietvērusi gan pieteikumā, gan apelācijas sūdzībā, atsaucoties uz normatīvajiem aktiem, skaidrojot lietas faktiskos apstākļus un nodarīto kaitējumu. Tāpat pieteicēja pirmās instances tiesas sēdē ir sniegusi paskaidrojumus, skaidrojot faktiskos apstākļus un argumentējot savu viedokli.

Tas, ka tiesas spriedums un izdarītie secinājumi nav pieteicējai pa prātam, nenorāda uz lietas sarežģītību un nepieciešamību pēc juridiskās palīdzības. Turklāt norādāms, ka jurista piedalīšanās lietas izskatīšanā pati par sevi negarantētu pieteicējai pozitīvu lietas iznākumu (*sk. Senāta 2020.gada 29.jūlija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-1370/2020 (A420175319) 3.punktu*).

[16] Lai gan pirmās instances tiesa spriedumā nebija ietvērusi motivāciju par pieteicējas tiesībām uz materiālo atbalstu saskaņā ar saistošajiem noteikumiem Nr.47, pirmās instances tiesas sprieduma rezultāts ir pareizs.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta piekto daļu, 307. un 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. C/ pieteikumu par Daugavpils pilsētas domes 2019.gada 2.septembra lēmuma Nr.1.2.-16/507 atzīšanu par prettiesisku daļā, labvēlīga administratīvā akta izdošanu par materiālā atbalsta 120 *euro* apmērā piešķiršanu, mantisko zaudējumu 3,45 *euro* un nemantiskā kaitējuma 140 *euro* atlīdzinājumu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente I.Juhņeviča-Knoka

Tiesnese S.Kanenberga

Tiesnese I.Meldere